

Pers en Voorlichting

Hof van Justitie van de Europese Unie
PERSCOMMUNIQUÉ nr. 146/20
Luxemburg, 24 november 2020

Arrest in zaak C-510/19
Openbaar Ministerie en YU en ZV / AZ

Nederlandse officiers van justitie zijn geen „uitvoerende rechterlijke autoriteit” in het kader van de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel, aangezien zij individuele instructies kunnen ontvangen van de Nederlandse minister van Justitie

In september 2017 heeft een Belgische onderzoeksrechter een Europees aanhoudingsbevel (hierna: „EAB”) uitgevaardigd tegen AZ, een Belgisch onderdaan, die werd beschuldigd van valsheid in geschrifte, gebruik van valse stukken en oplichting. In december 2017 is AZ aangehouden in Nederland en bij beslissing van de rechtbank Amsterdam (Nederland) overgeleverd aan de Belgische autoriteiten. In januari 2018 heeft de onderzoeksrechter die aan de basis lag van het EAB een aanvullend EAB uitgevaardigd voor andere feiten dan die waarvoor AZ was overgeleverd, waarmee hij de Nederlandse autoriteiten dus eigenlijk verzocht om af te zien van toepassing van de specialiteitsregel waarin het kaderbesluit betreffende het EAB¹ voorziet. Volgens deze regel kan een persoon die op grond van een EAB aan de uitvaardigende lidstaat is overgeleverd, namelijk niet door de rechterlijke autoriteiten van deze lidstaat worden vervolgd en berecht of anderszins van zijn vrijheid worden beroofd wegens andere vóór zijn overlevering gepleegde feiten dan die welke de reden voor zijn overlevering waren, behalve als de uitvoerende rechterlijke autoriteit daar toestemming voor geeft². In februari 2018 heeft de officier van justitie bij het arrondissementsparket Amsterdam (Nederland) toestemming verleend om de vervolging uit te breiden overeenkomstig het aanvullend EAB. Daarop is AZ in België vervolgd voor de feiten die in het oorspronkelijke en het aanvullende EAB zijn vermeld, en veroordeeld tot een gevangenisstraf van drie jaar.

AZ is tegen zijn strafveroordeling opgekomen bij het hof van beroep Brussel (België), dat zich in deze context afvraagt of de officier van justitie bij het parket van Amsterdam kan worden beschouwd als een „uitvoerende rechterlijke autoriteit” in de zin van het kaderbesluit betreffende het EAB³ en aldus bevoegd is om de in dit kaderbesluit bedoelde toestemming te verlenen.

Het Hof heeft zich recentelijk al in meerdere zaken uitgesproken over het begrip „rechterlijke autoriteit” in de context van het kaderbesluit betreffende het EAB, meer bepaald over de vraag of procureurs van lidstaten kunnen worden geacht onder dit begrip te vallen. Het Hof heeft vastgesteld dat dit het geval is bij het Litouwse, het Franse, het Zweedse en het Belgische parket⁴, maar niet bij het Duitse⁵. Hoewel al die zaken gaan over het begrip „uitvaardigende rechterlijke

¹ Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten (PB 2002, L 190, blz. 1), zoals gewijzigd bij kaderbesluit 2009/299/JBZ van de Raad van 26 februari 2009 (PB 2009, L 81, blz. 24).

² Artikel 27, lid 2, lid 3, onder g), en lid 4, van het kaderbesluit betreffende het EAB.

³ Het begrip „uitvoerende rechterlijke autoriteit” wordt gedefinieerd in artikel 6, lid 2, van het kaderbesluit betreffende het EAB.

⁴ Zie respectievelijk arresten van 27 mei 2019, PF (Procureur-generaal van Litouwen), [C-509/18](#) (zie ook [PC nr. 68/19](#)); 12 december 2019, Parquet général du Grand-Duché de Luxembourg en Openbaar Ministerie (Officier van justitie van Lyon en van Tours), [C-566/19 PPU](#) en [C-626/19 PPU](#); 12 december 2019, Openbaar Ministerie (Openbaar ministerie van Zweden), [C-625/19 PPU](#), en 12 december 2019, Openbaar Ministerie (Procureur des Konings van Brussel), [C-627/19 PPU](#) (zie ook [PC nr. 156/19](#)).

⁵ Zie arrest van 27 mei 2019, OG en PI (Openbaar ministerie van Lübeck en van Zwickau), [C-508/18](#) en [C-82/19 PPU](#) (zie ook [PC nr. 68/19](#)).

autoriteit” van een EAB⁶, en niet over het begrip „uitvoerende rechterlijke autoriteit”, oordeelt de Grote kamer van het Hof in dit arrest dat die rechtspraak eveneens kan worden toegepast op deze zaak.

Beoordeling door het Hof

In de eerste plaats verklaart het Hof dat het begrip „uitvoerende rechterlijke autoriteit”, net als het begrip „uitvaardigende rechterlijke autoriteit”, een autonoom begrip van het Unierecht is dat niet enkel naar rechters of rechterlijke instanties verwijst. Het slaat immers ook op rechterlijke autoriteiten die in de betrokken lidstaat deelnemen aan de strafrechtsbedeling, bij de uitoefening van de taken waarmee de tenuitvoerlegging van een EAB noodzakelijk samengaat, onafhankelijk te werk gaan, met name ten opzichte van de uitvoerende macht, en hun taken vervullen in het kader van een procedure die voldoet aan de vereisten van een effectieve rechterlijke bescherming.

Om de inhoud van het begrip „uitvoerende rechterlijke autoriteit” te bepalen, hanteert het Hof de criteria die het in zijn rechtspraak over „uitvaardigende rechterlijke autoriteiten” heeft ontwikkeld, wat het rechtvaardigt onder verwijzing naar het feit dat beide rechterlijke autoriteiten dezelfde status en aard hebben, hoewel ze elk verschillende taken uitvoeren. Het Hof komt tot die slotsom op basis van verschillende elementen. Het onderstreept dat een beslissing over de tenuitvoerlegging van een EAB, net als een beslissing over de uitvaardiging ervan, moet uitgaan van een rechterlijke autoriteit die voldoet aan de vereisten die inherent zijn aan een effectieve rechterlijke bescherming, waaronder de waarborg van onafhankelijkheid. Voorts is het Hof van oordeel dat de tenuitvoerlegging van een EAB – net zo goed als de uitvaardiging ervan – de vrijheid van de gezochte persoon kan aantasten, aangezien die tenuitvoerlegging ertoe zal leiden dat hij wordt aangehouden en overgeleverd. Het Hof voegt daaraan toe dat in de procedure voor uitvaardiging van een EAB de grondrechten op twee niveaus worden beschermd, terwijl in de fase van de tenuitvoerlegging ervan de tussenkomst van de uitvoerende rechterlijke autoriteit het enige beschermingsniveau is waarin het kaderbesluit betreffende het EAB voorziet om ervoor te zorgen dat de gezochte persoon alle garanties krijgt die eigen zijn aan de vaststelling van rechterlijke beslissingen.

In de tweede plaats oordeelt het Hof dat de toestemming om van de specialiteitsregel af te wijken, los van de vraag of ze door dezelfde rechterlijke autoriteit moet worden verleend als die welke het EAB heeft uitgevoerd, hoe dan ook niet kan worden gegeven door een officier van justitie van een lidstaat die weliswaar aan de rechtsbedeling deelneemt, maar in de uitoefening van zijn beslissingsbevoegdheid individuele instructies kan ontvangen van de uitvoerende macht. Een dergelijke officier van justitie beantwoordt namelijk niet aan de noodzakelijke voorwaarden om als „uitvoerende rechterlijke autoriteit” te worden aangemerkt. Om die toestemming te kunnen verlenen en dus de specialiteitsregel buiten toepassing te kunnen laten, is volgens het Hof de tussenkomst vereist van een autoriteit die deze voorwaarden vervult. Deze beslissing moet immers worden onderscheiden van de beslissing over de tenuitvoerlegging van een EAB en brengt voor de betrokkene andere gevolgen mee. Het Hof benadrukt in het bijzonder dat de betrokkene weliswaar al aan de uitvaardigende rechterlijke autoriteit is overgeleverd, maar dat de gevraagde toestemming een ander strafbaar feit betreft dan dat welk zijn overlevering heeft gerechtvaardigd, en dus de vrijheid van deze persoon kan aantasten omdat ze tot een zwaardere veroordeling kan leiden.

In deze zaak wijst het Hof erop dat volgens het Nederlandse recht de beslissing om het EAB uit te voeren finaal aan een rechtbank toekomt, terwijl de beslissing om toestemming te verlenen uitsluitend door de officier van justitie wordt genomen. Deze laatste kan echter individuele instructies krijgen van de Nederlandse minister van Justitie en is dus geen „uitvoerende rechterlijke autoriteit”.

⁶ Het begrip „uitvaardigende rechterlijke autoriteit” wordt gedefinieerd in artikel 6, lid 1, van het kaderbesluit betreffende het EAB.

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid, in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. Het Hof beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof. Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) van het arrest is op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170